

СЪД НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ
TRIBUNAL DE JUSTICIA DE LA UNIÓN EUROPEA
SOUDNÍ DVŮR EVROPSKÉ UNIE
DEN EUROPÆISKE UNIONS DOMSTOL
GERICHTSHOF DER EUROPÄISCHEN UNION
EUROOPA LIIDU KOHUS
ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ
COURT OF JUSTICE OF THE EUROPEAN UNION
COUR DE JUSTICE DE L'UNION EUROPÉENNE
CÚIRT BHREITHIÚNAIS AN AONTAIS EORPAIGH
SUD EUROPSKE UNIE
CORTE DI GIUSTIZIA DELL'UNIONE EUROPEA

EIROPAS SAVIENĪBAS TIESA
EUROPOS SAJUNGOS TEISINGUMO TEISMAS
AZ EURÓPAI UNIÓ BÍRÓSÁGA
IL-QORTI TAL-ĠUSTIZZJA TAL-UNJONI EWROPEA
HOF VAN JUSTITIE VAN DE EUROPESE UNIE
TRYBUNAŁ SPRAWIEDLIWOŚCI UNII EUROPEJSKIEJ
TRIBUNAL DE JUSTIÇA DA UNIÃO EUROPEIA
CURTEA DE JUSTIȚIE A UNIUNII EUROPENE
SÚDNY DVOR EURÓPSKEJ ÚNIE
SODIŠČE EVROPSKE UNIJE
EUROOPAN UNIONIN TUOMIOISTUIN
EUROPEISKA UNIONENS DOMSTOL

DOMSTOLENS DOM (Første Afdeling)

6. april 2017 *

»Præjudiciel forelæggelse – ligebehandling af alle uanset race eller etnisk oprindelse – direktiv 2000/43/EF – artikel 2, stk. 2, litra a) og b) – kreditinstitut, der kræver, at personer, der ansøger om et lån til køb af et motorkøretøj, og som har identificeret sig ved et kørekort, der angiver et andet fødeland end en medlemsstat i Den Europæiske Union eller i Den Europæiske Frihandelssammenslutning, skal fremlægge supplerende dokumentation for identitet i form af en kopi af pas eller af opholdstilladelse«

I sag C-668/15,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Vestre Landsret (Danmark) ved afgørelse af 17. november 2015, indgået til Domstolen den 14. december 2015, i sagen:

[virkksomhed 1]

mod

Ligebehandlingsnævnet som mandatar for [person 1],

har

DOMSTOLEN (Første Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, R. Silva de Lapuerta, og dommerne E. Regan, A. Arabadjiev (refererende dommer), C.G. Fernlund og S. Rodin,

generaladvokat: N. Wahl

justitssekretær: fuldmægtig I. Illéssy,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 12. oktober 2016,

* Processprog: dansk.

efter at der er afgivet indlæg af:

- [virksomhed 1] ved advokat C. Led-Jensen
- den danske regering ved C. Thorning, som befuldmægtiget, bistået af advokat R. Holdgaard
- Europa-Kommissionen ved D. Martin og først M. Clausen, derefter L. Grønfeldt, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 1. december 2016,

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 2, stk. 2, litra a) og b), i Rådets direktiv 2000/43/EF af 29. juni 2000 om gennemførelse af princippet om ligebehandling af alle uanset race eller etnisk oprindelse (EFT 2000, L 180, s. 22) og artikel 13 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/60/EF af 26. oktober 2005 om forebyggende foranstaltninger mod anvendelse af det finansielle system til hvidvaskning af penge og finansiering af terrorisme (EUT 2005, L 309, s. 15).
- 2 Denne anmodning er blevet indgivet i forbindelse med en sag mellem [virksomhed 1] og Ligebehandlingsnævnet (Danmark) som mandatar for [person 1] vedrørende lovligheden af en intern procedurebestemmelse i dette selskab, hvorefter personer, der ansøger om et lån til køb af et motorkøretøj, og som har identificeret sig ved deres kørekort, der angiver et andet fødeland end en medlemsstat i Den Europæiske Union eller i Den Europæiske Frihandelssammenslutning (EFTA), anmodes om at fremlægge supplerende dokumentation for identitet i form af en kopi af pas eller af opholdstilladelse.

Retsforskrifter

EU-retten

- 3 Det fremgår af ottende betragtning til direktiv 2000/43, at »[i] retningslinjerne for beskæftigelsen 2000, som blev godkendt af Det Europæiske Råd i Helsingfors den 10. og 11. december 1999, understreges behovet for at skabe forudsætninger for et socialt solidarisk arbejdsmarked gennem formulering af et sammenhængende sæt foranstaltninger til bekæmpelse af forskelsbehandling af bestemte grupper såsom etniske mindretal«.

- 4 I 13. betragtning til dette direktiv anføres det, at »enhver form for direkte eller indirekte forskelsbehandling på grund af race eller etnisk oprindelse inden for de områder, der er dækket af [det nævnte] direktiv, [bør] forbydes overalt i [Unionen]. Forbuddet mod forskelsbehandling bør også gælde tredjelands statsborgere, men omfatter ikke ulige behandling på grund af nationalitet og berører ikke bestemmelser om tredjelandsstatsborgeres indrejse og ophold og deres adgang til beskæftigelse«.
- 5 I henhold til artikel 1 i direktiv 2000/43 er »[f]ormålet med [direktivet] [...] at fastlægge en ramme for bekæmpelse af forskelsbehandling på grund af race eller etnisk oprindelse med henblik på at iværksætte princippet om ligebehandling i medlemsstaterne«.
- 6 Dette direktivs artikel 2 fastsætter:
- »1. I dette direktiv betyder princippet om ligebehandling, at ingen må udsættes for direkte eller indirekte forskelsbehandling på grund af race eller etnisk oprindelse.
2. I henhold til stk. 1
- a) foreligger der direkte forskelsbehandling, når en person på grund af race eller etnisk oprindelse behandles ringere, end en anden bliver, er blevet eller ville blive behandlet i en tilsvarende situation
- b) foreligger der indirekte forskelsbehandling, hvis en tilsyneladende neutral bestemmelse, betingelse eller praksis vil stille personer af en bestemt race eller etnisk oprindelse særlig[t] ufordelagtigt i forhold til andre personer, medmindre den pågældende bestemmelse, betingelse eller praksis er objektivt begrundet i et legitimt mål, og midlerne til at opfylde det er hensigtsmæssige og nødvendige.
- [...]«
- 7 I henhold til artikel 3, stk. 2, i direktiv 2000/43 omfatter dette direktiv ikke forskelsbehandling på grundlag af nationalitet og berører ikke bestemmelser og betingelser vedrørende tredjelandsstatsborgeres og statsløse personers indrejse og ophold på medlemsstaternes territorium og heller ikke nogen form for behandling, der skyldes de pågældende tredjelandsstatsborgeres eller statsløse personers retsstilling.

Dansk ret

- 8 Som det fremgår af anmodningen om præjudiciel afgørelse, er direktiv 2000/43 blevet gennemført i dansk ret ved lov om etnisk ligebehandling, hvori § 3 bestemmer:

»Ingen må udsætte en anden person for direkte eller indirekte forskelsbehandling på grund af vedkommendes eller en tredjemands race eller etniske oprindelse.

Stk. 2. Der foreligger direkte forskelsbehandling, når en person på grund af race eller etnisk oprindelse behandles ringere, end en anden bliver, er blevet eller ville blive behandlet i en tilsvarende situation.

Stk. 3. Der foreligger indirekte forskelsbehandling, hvis en tilsyneladende neutral bestemmelse, betingelse eller praksis vil stille personer af en bestemt race eller etnisk oprindelse ringere end andre personer, medmindre den pågældende bestemmelse, betingelse eller praksis er objektivt begrundet i et sagligt formål, og midlerne til at opfylde det er hensigtsmæssige og nødvendige.

[...]«

Twisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

- 9 [person 1], der blev født i Bosnien-Herzegovina i 1975, har haft bopæl i Danmark siden 1993 og blev dansk statsborger i år 2000. [person 1] og dennes samlever, der er dansk statsborger og født i Danmark, købte en brugt bil hos en bilforhandler. Bilkøbet blev delvist finansieret via et lån optaget i [virksomhed 1], som er et kreditinstitut, der har specialiseret sig i finansiering af motorkøretøjer.
- 10 Med henblik på behandlingen af låneansøgningen sendte bilforhandleren ansøgernes navne, adresse og cpr-nr. samt kopi af deres danske kørekort til [virksomhed 1] pr. e-mail. Disse kørekort angav ikke indehaverens nationalitet. Da [virksomhed 1] konstaterede, at [person 1] ifølge oplysningerne på dennes kørekort er født i Bosnien-Herzegovina, anmodede [virksomhed 1] i overensstemmelse med dets interne procedurebestemmelser [person 1] om at fremlægge en kopi af pas eller opholdstilladelse som supplerende dokumentation for hans identitet. En sådan supplerende dokumentation blev ikke krævet af [person 1]s samlever, der ifølge oplysningerne i hendes kørekort er født i Danmark.
- 11 [person 1] fandt, at [virksomhed 1]s krav var diskriminerende, og indgav en klage til Ligebehandlingsnævnet, der tildelte ham en godtgørelse på grund af indirekte forskelsbehandling. Retten i [by 1] stadfæstede denne afgørelse og fastslog, at den berørte havde været udsat for direkte forskelsbehandling.
- 12 [virksomhed 1] har præciseret, at det i hovedsagen omhandlede krav er blevet fastsat på grund af de forpligtelser, der påhviler selskabet i henhold til lovgivningen om hvidvask af udbytte.
- 13 På denne baggrund har Vestre Landsret, hvorved [virksomhed 1] har anlagt sag, besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

- »1) Skal forbuddet mod direkte forskelsbehandling på grund af etnisk oprindelse i artikel 2, stk. 2, litra a), i [direktiv 2000/43] fortolkes således, at det er til hinder for en praksis som den i den foreliggende sag, hvorefter personer, der er født uden for Norden, en medlemsstat eller Schweiz eller Liechtenstein, behandles ringere end personer, der er født i Norden, en medlemsstat eller Schweiz eller Liechtenstein i en tilsvarende situation?
- 2) Såfremt det første spørgsmål besvares benægtende, udgør en sådan praksis – med mindre den er objektivt begrundet i et legitimt mål, og midlerne til at opfylde det er hensigtsmæssige og nødvendige – da indirekte forskelsbehandling på grund af etnisk oprindelse som fastsat i artikel 2, stk. 2, litra b), i [direktiv 2000/43]?
- 3) Såfremt det andet spørgsmål besvares bekræftende, vil en sådan praksis principielt kunne retfærdiggøres som et hensigtsmæssigt og nødvendigt middel til varetagelse af det skærpede kundelegitimationskrav, som er fastsat i artikel 13 i [direktiv 2005/60]?«

Domstolens bemærkninger

Om det første og det andet spørgsmål

- 14 Med det første og det andet spørgsmål, der skal undersøges samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 2, stk. 2, litra a) og b), i direktiv 2000/43 skal fortolkes således, at den er til hinder for et kreditinstituts praksis, hvorefter en kunde, hvis kørekort angiver et andet fødeland end en EU-medlemsstat eller et EFTA-land, pålægges et krav om at fremlægge supplerende legitimation i form af en kopi af pas eller opholdstilladelse.
- 15 Med henblik på besvarelse af disse spørgsmål skal det undersøges, om en praksis som den, der er omhandlet i hovedsagen, indebærer forskelsbehandling på grund af etnisk oprindelse som omhandlet i artikel 2 i direktiv 2000/43. Det bemærkes i denne henseende, at princippet om ligebehandling i henhold til denne artikel betyder, at ingen må udsættes for direkte eller indirekte forskelsbehandling af nogen af de i direktivets artikel 1 anførte grunde. I direktivets artikel 2, stk. 2, litra a), præciseres det, at der i henhold til stk. 1 foreligger direkte forskelsbehandling, når en person på grund af race eller etnisk oprindelse behandles ringere, end en anden i en tilsvarende situation bliver behandlet. Det fremgår endvidere af samme direktivs artikel 2, stk. 2, litra b), at der foreligger indirekte forskelsbehandling, hvis en tilsyneladende neutral bestemmelse, betingelse eller praksis vil stille personer af en bestemt race eller etnisk oprindelse særligt ufordelagtigt i forhold til andre personer, medmindre den pågældende bestemmelse, betingelse eller praksis er objektivt begrundet i et legitimt mål, og midlerne til at opfylde det er hensigtsmæssige og nødvendige.

- 16 Hvad for det første angår spørgsmålet om, hvorvidt den i hovedsagen omhandlede praksis indebærer direkte forskelsbehandling på grund af etnisk oprindelse som omhandlet i artikel 1 i direktiv 2000/43, skal det undersøges, om fødelandet i et tilfælde som det, der er omhandlet i hovedsagen, skal anses for at være direkte eller uløseligt forbundet med en bestemt etnisk oprindelse.
- 17 I denne henseende bemærkes, at begrebet »etnisk oprindelse« bygger på den opfattelse, at samfundsgrupper bl.a. kendetegnes ved indbyrdes at have samme nationalitet, religiøse overbevisning, sprog, kulturelle baggrund, traditioner og levested (dom af 16.7.2015, CHEZ Razpredelenie Bulgaria, C-83/14, EU:C:2015:480, præmis 46).
- 18 Selv om en persons fødeland ikke indgår i denne liste af kriterier, bemærkes, at for så vidt som denne liste indledes med udtrykket »bl.a.«, har de deri opregnede elementer ikke udtømmende karakter, og det er derfor ikke udelukket, at kriteriet fødeland kan indgå i listen. Selv hvis dette måtte være tilfældet, må det imidlertid fastslås, at fødeland alene ville være en af de specifikke faktorer, der gør det muligt at antage, at en person tilhører en etnisk gruppe, uden på nogen måde at være afgørende i denne henseende.
- 19 En etnisk oprindelse kan nemlig ikke afgøres alene på grundlag af ét kriterium, men bør derimod baseres på en vifte af elementer, hvoraf visse har objektiv karakter og andre subjektiv karakter. Det er desuden ubestridt, at fødelandet ikke generelt og absolut kan erstatte samtlige de kriterier, der er nævnt i denne doms præmis 17.
- 20 Følgelig kan fødelandet ikke i sig selv danne grundlag for en generel formodning om et tilhørsforhold til en bestemt etnisk gruppe, således at det kan fastslås, at disse to begreber er direkte og uløseligt forbundet med hinanden.
- 21 Desuden kan det ikke antages, at der er én og kun én etnisk oprindelse for hver suveræne stat.
- 22 I tvisten i hovedsagen er [person 1]s fødeland det eneste kriterium, der fik Ligebehandlingsnævnet og efterfølgende Retten i [by 1] til at fastslå, at den omhandlede praksis udgør forskelsbehandling på grund af etnisk oprindelse.
- 23 Det kan derfor ikke antages, at det i hovedsagen omhandlede krav om supplerende legitimation – såfremt det lægges til grund, at dette krav kan anses for at være udtryk for en »ufordelagtig behandling« – hviler direkte på den etniske oprindelse.
- 24 Som det desuden fremgår af 13. betragtning til og artikel 3, stk. 2, i direktiv 2000/43, omfatter direktivet ikke forskelsbehandling på grundlag af nationalitet.
- 25 Det følger heraf, at en praksis som den, der er omhandlet i hovedsagen, hvorefter en kunde, hvis kørekort angiver et andet fødeland end en EU-medlemsstat eller et EFTA-land, pålægges et krav om at fremlægge supplerende legitimation i form af

en kopi af pas eller af opholdstilladelse, ikke indebærer direkte forskelsbehandling på grund af den berørte persons etniske oprindelse.

- 26 Hvad for det andet angår spørgsmålet om, hvorvidt en sådan praksis udgør indirekte forskelsbehandling på grund af etnisk oprindelse, skal det vurderes, om denne praksis, selv om den er udformet neutralt, i henhold til artikel 2, stk. 2, litra b), i direktiv 2000/43 stiller personer af en bestemt race eller etnisk oprindelse særligt ufordelagtigt i forhold til andre personer.
- 27 Udtrykket »særlig[t] ufordelagtigt«, der indgår i den nævnte bestemmelse, skal forstås således, at det betyder, at det navnlig er personer af en bestemt etnisk oprindelse, som stilles i en ufordelagtig situation som følge af den omhandlede foranstaltning (dom af 16.7.2015, CHEZ Razpredelenie Bulgaria, C-83/14, EU:C:2015:480, præmis 100).
- 28 I denne henseende er det for Domstolen blevet gjort gældende, at uanset [person 1]s »ringere stillede« etniske oprindelse stilles personer af »etnisk dansk oprindelse« bedre af den i hovedsagen omhandlede praksis, idet de ikke underlægges den pågældende forpligtelse.
- 29 Det er imidlertid tilstrækkeligt at konstatere, at denne forpligtelse finder anvendelse uden forskel på alle personer, der er født uden for en EU-medlemsstats eller et EFTA-lands område.
- 30 Det bemærkes endvidere, at indirekte forskelsbehandling kan foreligge, såfremt anvendelsen af en national foranstaltning – selv om den er udformet neutralt – indebærer, at langt flere personer med det beskyttede personlige kendetegn end personer uden dette kendetegn faktisk stilles ufordelagtigt (dom af 16.7.2015, CHEZ Razpredelenie Bulgaria, C-83/14, EU:C:2015:480, præmis 101 og den deri nævnte retspraksis).
- 31 Endvidere bemærkes, således som anført i denne doms præmis 27, at begrebet »indirekte forskelsbehandling« som omhandlet i artikel 2, stk. 2, litra b), i direktiv 2000/43 alene finder anvendelse, såfremt den angiveligt diskriminerende foranstaltning stiller personer af en bestemt etnisk oprindelse særligt ufordelagtigt.
- 32 Undersøgelsen af, om der foreligger ufordelagtig behandling, skal, således som generaladvokaten har anført i punkt 64 i forslaget til afgørelse, ske specifikt og konkret i lyset af den pågældende gunstige behandling og ikke generelt og abstrakt.
- 33 Det følger heraf, at argumentet om, at anvendelsen af det i hovedsagen omhandlede neutrale kriterium fødeland med større sandsynlighed generelt vil berøre personer af »en bestemt etnisk oprindelse« i forhold til »andre personer«, ikke kan tiltrædes.
- 34 Det samme gør sig gældende for så vidt angår argumentet om, at anvendelsen af dette kriterium vil stille personer med etnisk oprindelse i et »andet land« end i en

EU-medlemsstat eller et EFTA-land ufordelagtigt. Der henvises desuden til denne doms præmis 18-21, hvoraf fremgår, at etnisk oprindelse ikke generelt kan bestemmes alene på grundlag af identificering af fødelandet.

- 35 Følgelig indebærer en praksis som den i hovedsagen omhandlede ikke, at der med hensyn til den berørte person foreligger indirekte forskelsbehandling på grund af etnisk oprindelse.
- 36 Under disse omstændigheder må det konstateres, at denne praksis er baseret på et kriterium, der hverken direkte eller indirekte er forbundet med den berørte persons etniske oprindelse. Det kan derfor ikke lægges til grund, at den nævnte praksis indfører forskelsbehandling på grund af etnisk oprindelse som omhandlet i artikel 1 i direktiv 2000/43, sammenholdt med dette direktivs artikel 2, stk. 2, litra a) og b).
- 37 Under hensyn til ovenstående betragtninger skal det første og det andet spørgsmål besvares med, at artikel 2, stk. 2, litra a) og b), i direktiv 2000/43 skal fortolkes således, at den ikke er til hinder for et kreditinstituts praksis, hvorefter en kunde, hvis kørekort angiver et andet fødeland end en EU-medlemsstat eller et EFTA-land, pålægges et krav om at fremlægge supplerende legitimation i form af en kopi af pas eller opholdstilladelse.

Om det tredje spørgsmål

- 38 Henset til besvarelsen af det første og det andet spørgsmål er det uforholdt at besvare det tredje spørgsmål.

Sagens omkostninger

- 39 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Første Afdeling) for ret:

Artikel 2, stk. 2, litra a) og b), i Rådets direktiv 2000/43/EF af 29. juni 2000 om gennemførelse af princippet om ligebehandling af alle uanset race eller etnisk oprindelse skal fortolkes således, at den ikke er til hinder for et kreditinstituts praksis, hvorefter en kunde, hvis kørekort angiver et andet fødeland end en medlemsstat i Den Europæiske Union eller i Den Europæiske Frihandelssammenslutning, pålægges et krav om at fremlægge supplerende legitimation i form af en kopi af pas eller opholdstilladelse.

Underskrifter